

*Convention and Protocol Relating
to the Status of Refugees*

**Փախստականների
Կարգավիճակի Մասին
Կոնվենցիա՝ Կից
ԱՐՉԱՆԱԳՐՈՒԹՅԱՄԲ**

United Nations

Միավորված ազգերի կազմակերպություն

*Convention Relating to the
Status of Refugees
(28 July, 1951)*

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐԻ
ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԻ
ՄԱՍԻՆ
ԿՈՆՎԵՆՑԻԱ
(28 հուլիսի 1951 թ.)

United Nations Office in Armenia
ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակ
Երևան

**Միասնական գոհորհույ պաշտօնով զմեզ
չ իմանալով միասնացում
զգալույ գոհացաւուն վարկը զիցս**

**Կոմիտէի միացում
գոհացումի գոհացումի զմեզ զ-ԿՈՄ**

ՆԱԽԱԲԱՆ

Բարձր պայմանավորվող կողմերը,

հաշվի առնելով, որ Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրությունը եւ 1948 թ. դեկտեմբերի 10-ին Գլխավոր ասամբլեայի հաստատած Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագիրը հռչակել են այն սկզբունքը, թե բոլոր մարդիկ անխտիր օգտվում են հիմնարար իրավունքներից ու ազատություններից,

հաշվի առնելով, որ Միավորված ազգերի կազմակերպությունը զանազան առիթներով իր խորը մտահոգությունն է արտահայտել փախստականների նկատմամբ եւ ջանացել նրանց համար ապահովել այդ հիմնարար իրավունքների ու ազատությունների հնարավորինս լայն իրականացումը,

հաշվի առնելով, որ ցանկալի է վերանայել ու ամրապնդել փախստականների կարգավիճակի վերաբերյալ միջազգային նախկին համաձայնագրերը եւ նման փաստաթղթերի շրջանակն ու դրանցով տրամադրվող պաշտպանությունն ընդլայնել նոր համաձայնագրով,

հաշվի առնելով, որ ապաստանի տրամադրումը կարող է անհարկի ծանր բեռ լինել որոշ երկրների համար եւ որ, հետեւաբար, հիմնախնդրի բավարար լուծումը, որի միջազգային շրջանակներն ու բնույթը ճանաչել է Միավորված ազգերի կազմակերպությունը, չի կարող ձեռք բերվել առանց միջազգային համագործակցության,

արտահայտելով ցանկություն, որ բոլոր պետությունները, ճանաչելով փախստականների հիմնախնդրի սոցիալական ու մարդասիրական բնույթը, իրենց հնարավորության շրջանակ-

ներում ամեն ամեն ինչ՝ կանխելու այս հիմնախնդրի վերածու-
մը պետությունների միջև լարվածության պատճառի,

նշելով, որ Միավորված ազգերի կազմակերպության Փախս-
տականների հարցերով զերագույն հանձնակատարը կոչված
է վերահսկելու փախստականների պաշտպանություն նախա-
տեսող միջազգային կոնվենցիաները եւ ընդունելով, որ այս
խնդրի լուծման համար կիրառվող միջոցառումների արդյու-
նավետ համակարգումը կախված է պետությունների ու Գե-
րագույն հանձնակատարի համագործակցությունից,

Համաձայնել են ներքոհիշյալի շուրջ.

Գլուխ I

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 1. «Փախստական» հասկացության սահմանումը

Ա. Սույն Կոնվենցիայի նպատակների համար «փախստական» հասկացությունը կիրառվում է ցանկացած անձի նկատմամբ, ով.

(1) Փախստական է համարվել ըստ 1926 թ. մայիսի 12-ի եւ 1928 թ. հունիսի 30-ի համաձայնագրերի կամ ըստ 1933 թ. հոկտեմբերի 28-ի եւ 1938 թ. փետրվարի 10-ի կոնվենցիաների, 1939 թ. սեպտեմբերի 14-ի արձանագրության կամ Փախստականների հարցերով միջազգային կազմակերպության կանոնադրության:

Փախստական համարվելու իրավունքը մերժելու մասին Փախստականների հարցերով միջազգային կազմակերպության կողմից իր գործունեության ընթացքում կայացրած որոշումները չեն խոչընդոտում այն անձանց փախստականի կարգավիճակ տրամադրելուն, ովքեր բավարարում են այս բաժնի 2-րդ կետի պայմանները.

(2) մինչեւ 1951 թ. հունվարի 1-ը տեղի ունեցած իրադարձությունների եւ ռասայի, կրոնի, ազգության, որոշակի սոցիալական խմբի կամ քաղաքական կարծիքի հարելու պատճառով հետապնդվելու հիմնավորված երկյուղի հետեւանքով գտնվում է իր քաղաքացիության երկրից դուրս եւ անկարող է կամ, նման երկյուղի պատճառով, չի ցանկանում օգտվել այդ երկրի պաշտպանությունից, կամ նա, ով չունենալով քաղաքացիություն եւ նման իրադարձությունների հետեւանքով գտնվելով իր նախկին մշտական բնակության երկրից դուրս, անկարող է կամ, նման երկյուղի պատճառով, չի ցանկանում վերադառնալ այնտեղ:

Այն դեպքում, երբ անձն ունի մեկից ավելի քաղաքացիություն, «իր քաղաքացիության երկիր» արտահայտություն-

նը նշանակում է այդ երկրներից յուրաքանչյուրը, որի քաղաքացին է նա, եւ այդ անձը չի համարվում իր քաղաքացիության երկրի սլաշտականությունը կորցրած, եթե, առանց հիմնավորված երկյուղի որեւէ հիմնավոր սլատճառի, չի ընդունել այն երկրներից մեկի սլաշտականությունը, որի քաղաքացին է ինքը:

B. (1) Սույն Կոնվենցիայի նսլատակների համար A բաժնի 1-ին հողված «մինչեւ 1951 թ. հունվարի 1-ը տեղի ունեցած իրադարձություններ» բառերը նշանակում են.

(a) Եվրոսլայում մինչեւ 1951 թ. հունվարի 1-ը տեղի ունեցած «իրադարձություններ», կամ

(b) «Եվրոսլայում կամ այլուր մինչեւ 1951 թ. հունվարի 1-ը տեղի ունեցած իրադարձություններ».

եւ սլայմանավորվող յուրաքանչյուր սլետություն ստորագրման, վսվերացման կամ միանսլու սլանին հսլտարարություն է կստարում, նշելով, թե ինքն այդ իմաստներից որն է կիրառում սույն Կոնվենցիսլով իր սլարտավորությունների նսլատակի համար:

(2) Պսլայմանավորվող ցանկացած սլետություն, որն ընդունել է (a) տարբերակը, կարող է ցանկացած ժամանակ ընդլսյնել իր սլարտավորությունները՝ (b) տարբերակի ընդունումով՝ Միսվորված ազգերի կսզմակերսլության Գլխսվոր քարտոսլարին ուղղված ծանուցման միջոցով:

C. Սույն Կոնվենցիայի դրույթները դսղարում են կիրառվել A բաժնի հսսկացություններին համսսլատասլանող ցանկացած անձի նկստմամբ, եթե նս.

(1) կամսվոր կերսլով կրկին օգտվել է իր քաղաքացիության երկրի սլաշտականությունից, կամ

(2) կորցրած լինելով իր քաղաքացիությունը, կամսվոր կերսլով կրկին ձեռք է բերել այն, կամ

(3) ձեռք է բերել նոր քաղաքացիություն եւ օգտվում է իր նոր քաղաքացիության երկրի սլաշտականությունից, կամ

- (4) կամավոր կերպով վերահաստատվել է այն երկրում, որը լքել էր կամ որից դուրս գտնվում էր հետապնդման երկյուղի պատճառով, կամ
- (5) այլևս չի կայող շարունակել հրաժարվել իր քաղաքացիության երկրի պաշտպանությունից, որովհետև այն հանգամանքները, որոնց կասկեցությամբ նա ճանաչվել էր փախստական, դադարել են գոյություն ունենալ, պայմանով, որ այս կետը չի կիրառվում սույն հոդվածի A (1) բաժնին համապատասխանող փախստականի նկատմամբ, որն ի վիճակի է վկայակոչելու նախկին հետապնդումից բխող բավարար պատճառներ՝ հրաժարվելու իր քաղաքացիության երկրի պաշտպանությունից,
- (6) լինելով քաղաքացիություն չունեցող անձ՝ ի վիճակի է վերադառնալ իր նախկին մշտական բնակության երկիրը, քանի որ այն հանգամանքները, որոնց կասկեցությամբ նա ճանաչվել է փախստական, դադարել են գոյություն ունենալ, պայմանով, որ այս կետը չի կիրառվում սույն հոդվածի A (1) բաժնին համապատասխանող փախստականի նկատմամբ, որն ի վիճակի է վկայակոչելու նախկին հետապնդումից բխող բավարար պատճառներ՝ հրաժարվելու իր մշտական բնակության երկրի պաշտպանությունից:
- D. Սույն Կոնվենցիան չի կիրառվում այն անձանց նկատմամբ, ովքեր ներկայումս պաշտպանություն կամ օգնություն են ստանում Միավորված ազգերի կազմակերպության մարմիններից կամ հաստատություններից, բացի Միավորված ազգերի կազմակերպության Փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարից:
- Եթե նման պաշտպանությունն ու օգնությունը որեւէ պատճառով դադարեցվել են առանց այդ անձանց կարգավիճակի հստակ կարգավորման ըստ Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր ասամբ-

լեայի ընդունած համապատասխան որոշումների, այս անձինք *ipso facto* օժտվում են սույն Կոնվենցիայից բխող իրավունքներով:

E. Սույն Կոնվենցիայի դրույթները չեն կիրառվում այն անձի նկատմամբ, որն այն երկրի իրավասու մարմինների կողմից, որտեղ նա ունեցել է բնակության վայր, ճանաչվել է այդ երկրի քաղաքացիությունն ունենալու հետ կապված իրավունքներ ու պարտականություններ ունեցող:

F. Սույն Կոնվենցիայի դրույթները չեն կիրառվում այն անձի նկատմամբ, որի վերաբերյալ լուրջ հիմքեր կան ենթադրելու, որ նա.

(a) կատարել է հանցագործություն ընդդեմ խաղաղության, պատերազմական հանցագործություն կամ մարդկության դեմ ուղղված հանցագործություն, ինչպես դրանք սահմանված են նման հանցագործությունների կապակցությամբ միջոցառումներ ձեռնարկելու նպատակով ստեղծված միջազգային փաստաթղթերում,

(b) կատարել է ոչ քաղաքական բնույթի ծանր հանցագործություն ասպատան տված երկրից դուրս՝ նախքան որպես փախստական այդ երկիր ընդունվելը,

(c) մեղավոր է ճանաչվել Միավորված ազգերի կազմակերպության նպատակներին ու սկզբունքներին հակասող արարքներ կատարելու մեջ:

Հոդված 2. Ընդհանուր պարտավորությունները

Յուրաքանչյուր փախստական իրեն ասպատան տված երկրի հանդեպ ունի պարտականություններ, որոնք, մասնավորապես, պահանջում են, որ նա ենթարկվի այդ երկրի օրենքներին ու կանոնակարգերին, ինչպես նաև հասարակական կարգի պահպանմանն ուղղված միջոցառումներին:

Հոդված 3. Խտրականության անբույլատրելիությունը

Պայմանավորվող պետությունները սույն Կոնվենցիայի դրույթները փախստականների նկատմամբ կիրառում

են՝ առանց ռասայի, կրոնի կամ ծագման երկրի հիմքով խտրականության:

Հոդված 4. Կրոնական համոզմունքը

Պայմանավորվող պետություններն իրենց տարածքում գտնվող փախստականներին սեփական կրոնն ազատորեն դավանելու եւ սեփական երեխաների կրոնական ազատ դաստիարակության հարցում ցուցաբերում են առնվազն նույնքան բարեհաճ վերաբերմունք, որքան իրենց քաղաքացիներին:

Հոդված 5. Սույն Կոնվենցիայից դուրս տրամադրվող իրավունքները

Սույն Կոնվենցիայում ոչինչ չի խոչընդոտում այն իրավունքներին եւ արտոնություններին, որոնք սլայմանավորվող պետությունը փախստականներին տրամադրում է սույն Կոնվենցիայից դուրս:

Հոդված 6. «Միեւնույն հանգամանքներում» հասկացությունը

Սույն Կոնվենցիայի նպատակի համար «միեւնույն հանգամանքներում» հասկացությունը նշանակում է, որ ցանկացած սլահանջ /ներառյալ ժամանակավոր բնակությանը կամ բնակության տեւողությանը կամ սլայմաններին վերաբերող սլահանջները/, որին տվյալ անհատը խնդրո առարկա իրավունքից օգտվելու համար պետք է բավարարեր փախստական չլինելու դեպքում, պետք է բավարարվի նրա կողմից, բացառությամբ այն սլահանջների, որոնք իրենց բնույթով չեն կարող բավարարվել փախստականի կողմից:

Հոդված 7. Ազատումը փոխադարձության սկզբունքից

1. Բացառությամբ այն դեպքերի, երբ սույն Կոնվենցիան բովանդակում է ավելի բարենպաստ դրույթներ, սլայմանավորվող պետությունը փախստականներին հատկացնում է նույն վերաբերմունքը, ինչ օտարերկրացիներին:

2. Երեք տարվա բնակությունից հետո բոլոր փախստականներն ազատվում են օրենսդրորեն սահմանված փոխադարձության պահանջից պայմանավորվող պետությունների տարածքում:
3. Պայմանավորվող յուրաքանչյուր պետություն շարունակում է փախստականներին տրամադրել նույն իրավունքներն ու արտոնությունները, որոնցով նրանք արդեն օժտված էին, փոխադարձության բացակայության դեպքում, սույն կոնվենցիայի՝ այդ պետության համար ուժի մեջ մտնելու օրը:
4. Պայմանավորվող պետությունները բարեհաճորեն են վերաբերվում փախստականներին, փոխադարձության բացակայությամբ, բացի 2-րդ եւ 3-րդ կետերով տրամադրվող իրավունքներից ու արտոնություններից, այլ իրավունքներ ու արտոնություններ տրամադրելու եւ փոխադարձությունից ազատումն այն փախստականների վրա տարածելու հնարավորությամբ, որոնք չեն բավարարում 2 եւ 3-րդ կետերում նշված պայմանները:
5. 2 եւ 3-րդ կետերի դրույթները կիրառվում են ինչպես սույն Կոնվենցիայի 13, 18, 19, 21 եւ 22-րդ հոդվածներում նշված իրավունքների ու արտոնությունների, այնպես էլ այն իրավունքների ու արտոնությունների նկատմամբ, որոնք սույն Կոնվենցիայով նախատեսված չեն:

Հոդված 8. Ազատունը բացառիկ միջոցառումներից

Այն բացառիկ միջոցառումները, որոնք կարող են կիրառվել ընդդեմ օտար պետության քաղաքացիների անձի, սեփականության կամ շահերի, Պայմանավորվող պետությունները չեն կիրառում այն փախստականի նկատմամբ, որը ձեռականորեն տվյալ պետության քաղաքացի է՝ ելնելով զուտ քաղաքացիությունից: Պայմանավորվող պետությունները, որոնց օրենսդրությունը բույլ չի տալիս սույն հոդվածում արտահայտված ընդհանուր սկզբունքի կիրառումը, համապատասխան դեպքերում նախատեսում են ազատում ի շահ մնան փախստականների:

Հոդված 9. Ժամանակավոր միջոցառումները

Սույն Կոնվենցիայում ոչինչ չի խոչընդոտում Պայմանավորվող պետությանը՝ պատերազմի ժամանակ կամ այլ արտակարգ ու բացառիկ հանգամանքներում որոշակի անձի նկատմամբ ձեռնարկելու ժամանակավոր միջոցառումներ, որոնք նա էական է համարում ազգային անվտանգության համար, քանի դեռ տվյալ պետությունը չի որոշել, որ հիշյալ անձն իսկապես փախստական է, եւ նրա դեպքում նման միջոցառումների շարունակականությունն անհրաժեշտ է ի շահ ազգային անվտանգության:

Հոդված 10. Բնակչության անընդհատությունը

1. Եթե փախստականը երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ բռնի տեղահանվել ու տեղափոխվել է սլայմանավորվող պետության տարածք եւ բնակվում է այնտեղ, ապա նման ստիպողական բնակեցման ժամանակահատվածը համարվում է օրինական բնակություն տվյալ տարածքում:
2. Եթե փախստականը երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ բռնի կերպով տեղահանվել է սլայմանավորվող պետության տարածքից եւ, նախքան սույն Կոնվենցիայի ուժի մեջ մտնելը, վերադարձել է այնտեղ՝ բնակություն հաստատելու նպատակով, ապա նման ստիպողական տեղահանմանը նախորդած եւ հաջորդած բնակչության ժամանակահատվածները համարվում են մեկ անընդհատ ժամանակահատված ցանկացած նպատակով, որի համար անընդհատ բնակություն է պահանջվում:

Հոդված 11. Փախստական նախատիները

Պայմանավորվող կողմի դրոշի ներքո նավարկող նավի անձնակազմում կանոնավոր ծառայող փախստականների դեպքում այդ պետությունը բարեհաճ է վերաբերվում իր տարածքում նրանց գտնվելուն եւ ճամփորդական փաստաթղթերի տրամադրմանը կամ իր տարածք նրանց ժամանակավոր ընդունմանը՝ մասնավորապես, նրանց բնակեցումը որեւէ այլ երկիր հեշտացնելու նպատակով:

ԳԼՈՒԽ II

ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿ

Հոդված 12. Անձնական կարգավիճակը

1. Փախստականի անձնական կարգավիճակը որոշվում է նրա մշտական բնակության երկրի օրենսդրությամբ կամ, եթե նա չունի մշտական բնակության վայր, բնակության երկրի օրենսդրությամբ:
2. Փախստականի կողմից նախկինում ձեռք բերված եւ անձնական կարգավիճակից կախված իրավունքները, մասնավորապես, ամուսնության հետ կապված իրավունքները, հարգվում են Պայմանավորվող պետության կողմից, անհրաժեշտության դեպքում, տվյալ պետության օրենսդրությամբ պահանջվող ձեւականություններին համապատասխան, պայմանով, որ խնդրո առարկա իրավունքն այդ պետության օրենսդրությամբ կճանաչվեր, եթե անձը փախստական չլիներ:

Հոդված 13. Ծարժական եւ անշարժ գույքը

Պայմանավորվող պետությունները շարժական եւ անշարժ գույքի ու իրան առնչվող այլ իրավունքների ձեռքբերման, ինչպես նաեւ վարձակալության եւ շարժական ու անշարժ գույքի հետ կապված այլ պայմանագրերի կապակցությամբ փախստականին հատկացնում են հնարավորինս եւ, ամեն դեպքում, ոչ պակաս բարեհաճ վերաբերմունք. քան նույն հանգամանքներում ընդհանրապես հատկացվում է օտարերկրացիներին:

Հոդված 14. Հեղինակային իրավունքները եւ արդյունաբերական սեփականությունը

Արդյունաբերական սեփականության, ինչպիսիք են՝ գյուտերը, նախագծերն ու մոդելները, ապրանքանշանները, ֆիրմային անվանումները, ինչպես նաեւ գրական, արվեստի եւ գիտական ստեղծագործությունների նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության կապակցությամբ

յամբ փախստականին իր սովորական բնակության երկրում տրամադրվում է նույն պաշտպանությունը, ինչ այդ երկրի քաղաքացիներին: Ցանկացած այլ պայմանավորվող պետության տարածքում նրան տրամադրվում է նույն պաշտպանությունը, ինչ այդ տարածքում այն երկրի քաղաքացիներին, որտեղ նա ունի իր սովորական բնակության վայրը:

Հոդված 15. Միավորումներ կազմելու իրավունքը

Ոչ քաղաքական եւ շահույթ չհետապնդող միությունների եւ արհմիությունների կապակցությամբ պայմանավորվող պետություններն իրենց տարածքում օրինականորեն գտնվող փախստականներին հատկացնում են ամենաբարեհաճ վերաբերմունքը, որը նույն հանգամանքներում հատկացվում է օտարերկրացիներին:

Հոդված 16. Դատարան դիմելու իրավունքը

1. Յուրաքանչյուր փախստական իրավունք ունի ազատորեն դիմելու բոլոր սլայմանավորվող պետությունների տարածքում գտնվող դատարաններին:
- 2., Այն պայմանավորվող պետությունում, որտեղ փախստականն ունի իր սովորական բնակության վայրը, դատարան դիմելու հետ կապված հարցերում նա օգտվում է նույն վերաբերմունքից, ինչ քաղաքացիները, ներառյալ իրավաբանական օգնությունն ու ազատումը *cautio judicatum solvi*-ից:
3. 2-րդ կետում նշված հարցերով փախստականն իր սովորական բնակության երկրից դուրս օգտվում է իր սովորական բնակության երկրի քաղաքացիներին հատկացվող վերաբերմունքից:

ԳԼՈՒԽ III

ՇԱՀՈՒՅԹ ԱՊԱՀՈՎՈՂ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հոդված 17. Վարձով աշխատանքը

1. Պայմանավորվող պետություններն իրենց տարածքում օրինական կարգով գտնվող փախստականներին, աշխատավարձով վարձատրվող աշխատանքով զբաղվելու իրավունքի կապակցությամբ, հատկացնում են առավելագույնս բարեհաճ վերաբերմունք, որը նույն հանգամանքներում հատկացվում է օտարերկրացիներին:
2. Ամեն դեպքում, ներպետական աշխատուժի շուկայի պաշտպանության նպատակով օտարերկրացիների կամ օտարերկրացիների զբաղվածության նկատմամբ կիրառվող սահմանափակիչ միջոցառումները չեն կիրառվում այն փախստականի նկատմամբ, ով արդեն ազատված է եղել դրանցից տվյալ պայմանավորվող պետության համար սույն Կոնվենցիայի ուժի մեջ մտնելու օրը կամ, եթե նա բավարարում է հետևյալ պայմաններից մեկը.
 - a) երեք տարի բնակվել է այդ երկրում,
 - b) ունի բնակության երկրի քաղաքացիություն ունեցող ամուսին: Փախստականը չի կարող վկայակոչել այս դրույթի արտոնությունը, եթե լքել է ամուսնուն,
 - c) ունի բնակության երկրի քաղաքացիություն ունեցող մեկ կամ ավելի երեխաներ:
3. Պայմանավորվող պետությունները բարեհաճ են վերաբերվում աշխատավարձով վարձատրվող աշխատանքի կապակցությամբ բոլոր փախստականների իրավունքները քաղաքացիների իրավունքներին հավասարացնելուն, մասնավորապես, այն փախստականների, ովքեր իրենց տարածք մուտք են գործել աշխատուժի հավաքագրման ծրագրերի կամ ներգաղթի ծրագրերի համաձայն:

Հոդված 18. Անհատ ձեռնարկատիրությունը

Պայմանավորվող պետություններն իրենց տարածքում օրինական կարգով բնակվող փախստականին իր սեփական միջոցներով գյուղատնտեսությամբ, արդյունաբերությամբ, արհեստներով ու առևտրով զբաղվելու եւ առևտրային ու արդյունաբերական ընկերություններ հիմնելու իրավունքի կապակցությամբ հատկացնում են հնարավորինս եւ, ամեն դեպքում, ոչ սլակաս բարեհաճ վերաբերմունք, քան նույն հանգամանքներում ընդհանրապես հատկացվում է օտարերկրացիներին:

Հոդված 19. Ազատ մասնագիտությունները

1. Պայմանավորվող յուրաքանչյուր պետություն իր տարածքում օրինական կարգով բնակվող այն փախստականներին, ովքեր ունեն այդ պետության իրավասու իշխանությունների կողմից ճանաչված դիպլոմներ եւ ովքեր ցանկանում են զբաղվել ազատ մասնագիտությամբ, հատկացնում է հնարավորինս եւ, ամեն դեպքում, ոչ սլակաս բարեհաճ վերաբերմունք, քան նույն հանգամանքներում ընդհանրապես հատկացվում է օտարերկրացիներին:
2. Պայմանավորվող պետություններն իրենց օրենքներին եւ սահմանադրություններին համապատասխան գործադրում են իրենց լավագույն ջանքերը՝ ասպահովելու նման փախստականների բնակեցումը, բուն տարածքից բացի, այլ տարածքներում, որոնց միջազգային հարաբերությունների համար իրենք սլատասխանատու են:

ԳԼՈՒԽ IV

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹՅՈՒՆ

Հոդված 20. Հափաբաժինները

Այնտեղ, որտեղ գոյություն ունի չափաբաժինների համակարգ, որը կիրառվում է ողջ բնակչության նկատմամբ եւ կարգավորում սակավաքանակ պարենի բաշխումը, փախստականներին հատկացվում է նույն վերաբերմունքը, ինչ քաղաքացիներին:

Հոդված 21. Բնակարանով ապահովումը

Բնակարանով ապահովելու կապակցությամբ սլայմանավորվող պետությունները, այնքանով, որքանով հարցը կարգավորվում է օրենքներով կամ ենթաօրենսդրական ակտերով կամ սլայմանավորվող պետությունների իրավասու իշխանությունների վերահսկողության առարկա է, իրենց տարածքում օրինական կարգով բնակվող փախստականներին հատկացնում են հնարավորինս եւ, ամեն դեպքում, ոչ սլակաս բարեհաճ վերաբերմունք, քան ինչ նույն հանգամանքներում ընդհանրապես հատկացվում է օտարերկրացիներին:

Հոդված 22. Հանրային կրթությունը

1. Տարրական կրթության կապակցությամբ սլայմանավորվող պետությունները փախստականներին հատկացնում են նույն վերաբերմունքը, ինչ իրենց քաղաքացիներին:
2. Պայմանավորվող պետությունները տարրական կրթությունից տարբեր կրթության եւ, մասնավորապես, ուսուցման մատչելիության, օտարերկրյա դպրոցական վկայագրերի, դիպլոմների ու գիտական աստիճանների ճանաչման, տուրքերից ու վճարումներից ազատման եւ կրթաթոշակների շնորհման կապակցությամբ փախստականներին հատկացնում են հնարավորինս եւ, ամեն դեպքում, ոչ սլակաս բարեհաճ վերաբերմունք, քան նույն հանգամանքներում ընդհանրապես հատկացվում է օտարերկրացիներին:

Հոդված 23. Հանրային օժանդակությունը

Պայմանավորվող պետությունները հանրային օժանդակության եւ օգնության կապակցությամբ իրենց տարածքում օրինական կարգով բնակվող փախստականներին հատկացնում են նույն վերաբերմունքը, ինչ իրենց քաղաքացիներին:

Հոդված 24. Աշխատանքային օրենսդրությունը եւ սոցիալական ապահովությունը

1. Պայմանավորվող պետություններն իրենց տարածքում օրինական կարգով բնակվող փախստականներին հետեւյալ հարցերի կապակցությամբ հատկացնում են նույն վերաբերմունքը, ինչ իրենց քաղաքացիներին.

(a) Այնքանով, որքանով նման հարցերը կարգավորվում են օրենքներով կամ ենթաօրենսդրական ակտերով կամ վարչական իշխանությունների վերահսկողության առարկա են՝ վարձատրության, ներառյալ վարձատրության մաս կազմող ընտանեկան նպաստները, աշխատաժամերի, արտաժամյա աշխատանքի, վարձատրվող արձակուրդի, տնայնագործ աշխատանքի սահմանափակումների, աշխատելու, աշակերտելու կամ վերապատրաստման նվազագույն տարիքի, կանանց ու սլատանեկան տարիքի անձանց աշխատանքի եւ կոլեկտիվ սլայմանագրերի արտոնությունների կապակցությամբ:

(b) Սոցիալական ապահովության կապակցությամբ /աշխատանքային ստացած վնասվածք, մասնագիտական հիվանդություններ, մայրություն, հիվանդություն, անաշխատունակություն, ծերություն, մահ, գործազրկություն, ընտանեկան սլարտավորություններ եւ այլ դեպքեր, որոնք ներպետական օրենքների կամ ենթաօրենսդրական ակտերի համաձայն նախատեսվում են սոցիալական ապահովության ծրագրով/հետեւյալ սահմանափակումներով.

(i) կարող է գործել ձեռք բերված իրավունքների եւ ձեռքբերման գործընթացում գտնվող իրավունքների սլահ-

սլանման համապատասխան կարգ.

(ii) բնակության երկրի ներպետական օրենքներով կամ ենթաօրենսդրական ակտերով կարող է սահմանվել հատուկ կարգ այն նպաստների կամ նպաստների մի մասի առնչությամբ, որոնք ամբողջապես վճարվում են պետական հիմնադրամների հաշվին, ինչպես նաև այն անձանց վճարվող նպաստների առնչությամբ, ովքեր չեն կատարում բնականոն կարգով կենսաթոշակ ստանալու համար նախատեսված վճարումների սլայմանները:

2. Աշխատանքային վնասվածքի կամ մասնագիտական հիվանդության հետեւանքով վախժատականի մահվան դեպքում տրվող վախժատուցման իրավունքի վրա չի ազդում այն հանգամանքը, որ վախժատուցում ստացողի մշտական բնակության վայրը գտնվում է սլայմանավորվող պետության տարածքից դուրս:

3. Պայմանավորվող պետությունները վախժատականների վրա տարածում են իրենց միջեւ կնքված կամ կնքվելիք սլայմանագրերով նախատեսվող արտոնությունները, որոնք վերաբերում են սոցիալական ապահովության ոլորտում ձեռք բերված իրավունքների եւ ձեռքբերման գործընթացում գտնվող իրավունքների սլահսլանմանը՝ նույնսլիսի սլայմաններով, ինչ կիրառվում են նշված սլայմանագրերն ստորագրող պետությունների քաղաքացիների նկատմամբ:

4. Պայմանավորվող պետությունները պետք է բարեհաճ վերաբերվեն սլայմանավորվող պետությունների եւ սլայմանագրին չմասնակցող պետությունների միջեւ երբեւէ կնքվող նմանատիպ սլայմանագրերով նախատեսված նախատները վախժատականների վրա հնարավորինս տարածելուն:

Հոդված 25. Վարչական օժանդակությունը

1. Եթե փախստականի կողմից որևէ իրավունքից օգտվելը, որպես կանոն, պահանջում է օտարերկրյա սկստության իշխանությունների աջակցություն, որին նա դիմել չի կարող, ապա սլայմանավորվող սկստությունը, որի տարածքում նա բնակվում է, հնարավորություն է տալիս, որպեսզի այդ աջակցությունը տրամադրվի իր իսկ իշխանությունների կամ միջազգային մարմնի կողմից:
2. 1-ին կետում նշված մարմինը կամ իշխանությունները փախստականներին տրամադրում են այն փաստաթղթերը կամ վկայագրերը, կամ իրենց վերահսկողությամբ ապահովում են դրանց տրամադրումը, որոնք, որպես կանոն, կտրամադրվեն օտարերկրացիներին իրենց ներպետական իշխանությունների կողմից կամ միջոցով:
3. Նման ձեռով տրամադրված փաստաթղթերը կամ վկայագրերը ծառայում են որպես օտարերկրացիներին իրենց ներպետական իշխանությունների կողմից տրամադրված սլայտոնական փաստաթղթեր, եւ, հակառակի ապացույցների բացակայության դեպքում, պետք է արժանանա վստահության:
4. Այնպիսի բացառիկ վերաբերմունքից բացի, որը կարող է հատկացվել կարիքավոր անձանց, վերոհիշյալ ծառայությունների դիմաց կարող են գանձվել տուրքեր, բայց դրանք պետք է լինեն չափավոր եւ համապատասխանեն այն տուրքերին, որոնք նման ծառայությունների դիմաց գանձվում են տվյալ երկրի քաղաքացիներից:
5. Սույն հոդվածի դրույթները չեն խոչընդոտում 27 եւ 28-րդ հոդվածների դրույթներին:

Հոդված 26. Տեղաշարժի ազատությունը

Պայմանավորվող յուրաքանչյուր պետություն իր տարածքում օրինական կարգով բնակվող փախստականներին տրամադրում է իրենց բնակության վայրի ընտրության եւ իր տարածքում ազատորեն տեղաշարժվելու իրավունք՝ նույն հանգամանքներում օտարերկրացիների նկատմամբ ընդհանրապես կիրառվող բոլոր կանոնների պահպանմամբ:

Հոդված 27. Ինքնության վկայականները

Պայմանավորվող պետություններն ինքնության վկայականներ են տալիս իրենց տարածքում գտնվող ցանկացած փախստականի, որը չունի վավերական ճամփորդական փաստաթուղթ:

Հոդված 28. Ճամփորդական փաստաթղթերը

1. Պայմանավորվող պետություններն իրենց տարածքում օրինական կարգով բնակվող փախստականներին տալիս են ճամփորդական փաստաթղթեր՝ իրենց տարածքից դուրս ճամփորդելու նպատակով, եթե ազգային անվտանգությունից եւ հասարակական կարգի պաշտպանությունից բխող հիմնավոր պատճառներն այլ բան չեն պահանջում, եւ նշված փաստաթղթերի առնչությամբ կիրառվում են սույն Կոնվենցիայի ցանկի դրույթները: Պայմանավորվող պետությունները կարող են նման ճամփորդական փաստաթուղթ տալ իրենց տարածքում գտնվող ցանկացած այլ փախստականի, մասնավորապես, նրանք բարեհաճ են վերաբերվում իրենց տարածքում գտնվող այն փախստականներին նման ճամփորդական փաստաթուղթ տալուն, ովքեր ի վիճակի չեն ճամփորդական փաստաթուղթ ստանալ իրենց օրինական բնակության երկրում:

2. Նախկին միջազգային պայմանագրերին համատեղատասխան դրանց մասնակիցների կողմից փախստականներին տրված ճամփորդական փաստաթղթերը

սլայմանավորվող պետությունների կողմից ճանաչվում եւ դիտվում են որպէս այնպիսին, ինչպէս եթէ դրանք տրված լինեին սույն հոդվածին համասլատասխան:

Հոդված 29. Պետական գանձումները

1. Պայմանավորվող պետությունները փախստականներից չեն գանձում մաքսեր, վճարներ կամ հարկեր, որոնք այլ կամ ավելի բարձր են, քան նրանք, որ միեւնոյն հանգամանքներում գանձվում են կամ կարող են գանձվել իրենց քաղաքացիներից:
2. Նախորդ կետում ոչինչ չի խոչընդոտում փախստականների նկատմամբ այն օրենքների ու կանոնակարգերի կիրառմանը, ըստ որոնց գանձումներ են կատարվում օտարերկրացիներին վարչական փաստաթղթեր, ներառյալ՝ ինքնության վկայականներ տալու համար:

Հոդված 30. Գույքի տեղափոխումը

1. Պայմանավորվող պետությունը, իր օրենքներին եւ ենթաօրենսդրական ակտերին համասլատասխան, փախստականներին թույլատրում է իր տարածք բերած գույքը տեղափոխել մեկ այլ երկիր, ուր նրանք ընդունվել են բնակության նստակից:
2. Պայմանավորվող պետությունները բարեհաճ են վերաբերվում փախստականների այն գույքի, որտեղ էլ այն գտնվելիս լինի, տեղափոխման թույլատրության միջնորդություններին, որը նրանց անհրաժեշտ է այլ երկրում, ուր նրանց մուտքը թույլատրվել է բնակություն հաստատելու համար:

Հոդված 31. Ասլատան տված երկրում անօրինական կարգով գտնվող փախստականները

1. Պայմանավորվող պետությունները սլատամիջոցներ չեն կիրառում այն փախստականների ապօրինի մուտքի կամ ներկայության կապակցությամբ, ովքեր ուղակիորեն գալով այն տարածքից, որտեղ նրանց կյանքը կամ ազատությունը վտանգվում էր 1-ին հոդվածի ի-

մաստով, մուտք են գործում իրենց տարածք կամ գտնվում են այնտեղ առանց թույլատրության, պայմանով, որ նրանք անձամբ, առանց ձգձգման, ներկայացնան իշխանություններին եւ մատնանշեն իրենց ապօրինի մուտքի կամ գտնվելու հիմնավոր պատճառը:

2. Պայմանավորվող պետությունները նման փախստականների տեղաշարժի նկատմամբ չեն կիրառում այլ սահմանափակումներ, քան նրանք, որ անհրաժեշտ են, եւ նման սահմանափակումները կիրառվում են միայն մինչեւ տվյալ երկրում նրանց կարգավիճակի կարգավորումը կամ մինչեւ նրանք մեկ այլ երկիր մուտք գործելու թույլտվություն ստանան: Պայմանավորվող պետությունները նման փախստականներին տալիս են բավարար ժամանակամիջոց եւ անհրաժեշտ հնարավորություններ՝ մեկ այլ երկիր մուտք գործելու թույլտվություն ձեռք բերելու համար:

Հոդված 32. Վտարումը

1. Պայմանավորվող պետությունները չեն վտարում իրենց տարածքում օրինական կարգով գտնվող փախստականին, բացի ազգային անվտանգությանը կամ հասարակական կարգի սլահպանությանը պայմանավորված դեպքերից:
2. Նման փախստականի վտարումը կատարվում է միայն օրենքի պատշաճ կարգով ընդունված որոշման հիման վրա: Բացի այն դեպքերից, երբ ազգային անվտանգության անհաղթահարելի հիմնավորումներն այլ բան են սլահանջում, փախստականին թույլատրվում է ի արդարացումն իրեն ներկայացնել ապացույց եւ բողոքարկել իրավասու իշխանությանը կամ իրավասու իշխանության կողմից հատուկ նշանակված անձին կամ անձանց եւ այլ նպատակով ներկայացվել նրանց առջեւ:
3. Պայմանավորվող պետությունները նման փախստականին բավարար ժամանակ են տալիս՝ այլ ընթացքում

ստանալու օրինական կարգով մեկ այլ երկիր մուտք գործելու թույլտվություն: Պայմանավորվող պետություններին իրավունք է վերապահվում այդ ընթացքում կիրառել այնպիսի ներքին միջոցառումներ, որ նրանք անհրաժեշտ կհամարեն:

Հոդված 33. Վտարման կամ վերադարձման («վերադարձ այն երկիր, որտեղից եկել են») արգելումը

1. Պայմանավորվող ոչ մի պետություն փախստականին չի վտարում կամ որեւէ կերպ վերադարձնում («վերադարձում այն երկիր, որտեղից եկել է») այն տարածքների սահմանները, որտեղ նրա կյանքին կամ ազատությանը վտանգ կսպառնար՝ իր ռասայի, կրոնի, քաղաքացիության, որոշակի սոցիալական խմբի պատկանելու կամ քաղաքական կարծիքի հարելու հիմքով:
2. Սույն դրույթի արտոնությունը, սակայն, չի կարող վկայակոչվել այն փախստականի կողմից, ով հիմնավոր պատճառներով վտանգավոր է համարվում իր գտնված երկրի անվտանգության համար, կամ ով, վերջնական դատավճռով դատապարտված լինելով բացառիկ լուրջ հանցագործության համար՝ վտանգ է ներկայացնում այդ երկրի հասարակության համար:

Հոդված 34. Հալատակազրումը

Պայմանավորվող պետությունները հնարավորինս հեշտացնում են փախստականների միածուլումն ու հալատակազրումը: Նրանք, մասնավորապես, գործադրում են ամեն ջանք, որպեսզի արագացնեն հալատակազրման գործընթացը եւ հնարավորինս նվազեցնեն դրա հետ կապված գանձումներն ու ծախսերը:

ԳԼՈՒԽ VI

Գործադիր եւ ժամանակավոր դրույթներ

Հոդված 35. Ներպետական իշխանությունների համագործակցությունը

Միավորված ազգերի կազմակերպության հետ

1. Պայմանավորվող պետությունները պարտավորվում են համագործակցել Միավորված ազգերի կազմակերպության Փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարի գրասենյակի կամ Միավորված ազգերի կազմակերպության որեւէ այլ հաստատության հետ, որը կարող է նրան փոխարինել համապատասխան գործառույթների իրականացման գործում, եւ, մասնավորապես, հեշտացնում են սույն Կոնվենցիայի դրույթների կիրառումը վերահսկելու նրա սլարտակաւությունը:
2. Որպեսզի Գերագույն հանձնակատարի գրասենյակին կամ Միավորված ազգերի կազմակերպության առաջինին փոխարինելու ունակ այլ հաստատության հնարավորություն տրվի սլատրաստելու Միավորված ազգերի կազմակերպության իրավասու մարմիններին ուղղված զեկույցներ, սլայմանավորվող պետությունները սլարտավորվում են համապատասխանաբար նրանց տրամադրել սլահանջվող տեղեկատվություն եւ վիճակագրական տվյալներ, որոնք վերաբերում են.
 - (a) փախստականների վիճակին,
 - (b) սույն Կոնվենցիայի կատարմանը, եւ
 - (c) փախստականներին առնչվող գործող կամ ընդունվելիք օրենքներին, ենթաօրենսդրական ակտերին ու հրամանագրերին:

Հոդված 36. Ներպետական օրենսդրության վերաբերյալ տեղեկատվությունը

Պայմանավորվող պետությունները Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին հաղորդում են այն օրենքների ու ենթաօրենսդրական ակտերի մասին, որ նրանք կարող են ընդունել սույն Կոնվենցիայի կատարումն ասպառվելու համար:

Հոդված 37. Առնչությունը նախկին կոնվենցիաներին

Չխոչընդոտելով սույն Կոնվենցիայի 28-րդ հոդվածի 2-րդ կետին՝ սույն Կոնվենցիան իր մասնակիցների համար փոխարինում է 1922 թ. հուլիսի 5-ի, 1924 թ. մայիսի 31-ի, 1926 թ. մայիսի 12-ի, 1928 թ. հունիսի 30-ի եւ 1935 թ. հուլիսի 30-ի Կարգադրություններին, 1933 թ. հոկտեմբերի 28-ի եւ 1938 թ. փետրվարի 10-ի կոնվենցիաներին, 1939 թ. սեպտեմբերի 14-ի Արձանագրությանը եւ 1946 թ. հոկտեմբերի 15-ի Համաձայնագրին:

Հոդված 38. Վեճերի կարգավորումը

Սույն Կոնվենցիայի մասնակիցների միջեւ դրա մեկնաբանմանը կամ կիրառմանը վերաբերող ցանկացած վեճ, որը հնարավոր չէ լուծել այլ միջոցներով, վեճի կողմերից յուրաքանչյուրի սլահանջով հանձնվում է Արդարադատության միջազգային դատարանին:

Հոդված 39. Ստորագրումը, վավերացումը եւ միանալը

1. Սույն Կոնվենցիան ստորագրման համար բացվում է Ժնևում, 1951 թ. հուլիսի 28-ին եւ դրանից հետո ի պահ է հանձնվում Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին: Ստորագրման համար այն բաց է Միացյալ ազգերի կազմակերպության Եվրոսլահան գրասենյակում, 1951 թ. հուլիսի 28-ից մինչև օգոստոսի 31-ը, եւ վերաբացվելու է Միացյալ ազգերի կազմակերպության կենտրոնակայանում, 1952 թ. սեպտեմբերի 17-ից մինչև դեկտեմբերի 31-ը:
2. Սույն Կոնվենցիան բաց է ստորագրման Միավորված ազգերի կազմակերպության բոլոր անդամ պետությունների, ինչպես նաեւ Փախստականների եւ քաղաքացիություն չունեցող անձանց կարգավիճակի վերաբերյալ լիազոր ներկայացուցիչների խորհրդաժողովին հրավիրված կամ Գլխավոր ասամբլեայի կողմից ստորագրման հրավեր ստացած ցանկացած այլ պետության անունից: Այն վավերացվում է, եւ վավերագրերն ի պահ են հանձնվում Միացյալ ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին:
3. Սույն կոնվենցիան բաց է սույն հոդվածի 2-րդ կետում նշված պետությունների անունից միանալու համար 1951թ. հուլիսի 28-ից: Միանալը կատարվում է միանա-

լու վերաբերյալ փաստաթուղթը Միացյալ ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին ի պահ հանձնելու միջոցով:

Հոդված 40. Տարածքային կիրառման դրույթը

1. Ստորագրման, վավերացման կամ միանալու ժամանակ ցանկացած պետություն կարող է հայտարարել, որ սույն Կոնվենցիան տարածվում է այն բոլոր տարածքների կամ դրանցից ցանկացածի վրա, որոնց միջազգային հարաբերությունների համար ինքը պատասխանատու է: Նման հայտարարությունն ուժի մեջ է մտնում, երբ Կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում տվյալ պետության համար:
2. Դրանից հետո ցանկացած ժամանակ նման տարածումը կատարվում է Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին հասցեագրված ծանուցման միջոցով եւ ուժի մեջ է մտնում Միավորված ազգերի Գլխավոր քարտուղարի կողմից ծանուցումն ստանալուց հետո իննսուներորդ օրվանից կամ տվյալ պետության համար սույն Կոնվենցիայի ուժի մեջ մտնելու օրվանից, որն ավելի ուշ լինի:
3. Այն տարածքների առնչությամբ, որոնց վրա սույն Կոնվենցիան չի տարածվում ստորագրման, վավերացման կամ միանալու ժամանակ, յուրաքանչյուր պետություն քննության է առնում սույն Կոնվենցիայի կիրառումն այդ տարածքների վրա տարածելու նպատակով անհրաժեշտ քայլեր ձեռնարկելու հնարավորությունը, պայմանով, որ դա կատարվի նման տարածքների կառավարությունների համաձայնությամբ, եթե այդ անհրաժեշտ է սահմանադրական պատճառներով:

Հոդված 41. Դաշնային դրույթը

Դաշնային կամ ոչ ունիտար պետության դեպքում գործում են հետեւյալ դրույթները.

(a) սույն Կոնվենցիայի այն հոդվածների առնչությամբ, ո-

րոնք ենթակա են դաշնային օրենսդիր իշխանության օրենսդրական իրավագործությանը, դաշնային կառավարության պարտավորություններն այս շրջանակներում նույնն են, ինչ դաշնային պետություն չհանդիսացող մասնակիցներինը,

(b) սույն Կոնվենցիայի այն հոդվածները, որոնք ենթակա են պետության կազմի մեջ մտնող մահանգների, գավառների կամ կանտոնների օրենսդրական իրավագործությանը, որոնք, ըստ դաշնային սահմանադրական համակարգի, պարտավոր չեն կիրառել համապատասխան օրենսդրական միջոցառումներ, դաշնային կառավարությունը նպաստավոր հանձնարարականի հետ միասին հնարավորինս վաղ ներկայացնում է մահանգների, գավառների կամ կանտոնների համապատասխան իշխանությունների ուշադրությանը,

(c) սույն Կոնվենցիայի մասնակից դաշնային պետությունը ցանկացած այլ պայմանավորվող պետության՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտադարի միջոցով փոխանցված խնդրանքով, հաղորդագրություն է տրամադրում սույն Կոնվենցիայի ցանկացած դրույթի առնչությամբ դաշնության եւ նրա բաղկացուցիչ միավորների օրենսդրության ու պրակտիկայի վերաբերյալ՝ նշելով, թե ինչ չափով է այդ դրույթն իրագործվել օրենսդրական կամ այլ գործողությունների միջոցով:

Հոդված 42. Վերապահումները

1. Ստորագրման, վավերացման կամ միանալու ժամանակ ցանկացած պետություն կարող է վերապահումներ կատարել Կոնվենցիայի հոդվածների վերաբերյալ, բացի 1, 3, 4, 16 (1), 33 եւ 36-46-րդ հոդվածների:
2. Սույն հոդվածի 1-ին կետի համաձայն վերապահում կատարած ցանկացած պետություն կարող է ցանկացած ժամանակ հետ վերցնել վերապահումը՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուդարին հասցեագրված ծանուցման միջոցով:

Հոդված 43. Ուժի մեջ մտնելը

1. Սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում վեցերորդ վավերագրի կամ միանալու մասին փաստաթղթի ի պահ հանձնելու օրվան հաջորդող իննսուներորդ օրը:
2. Վեցերորդ վավերագիրը կամ միանալու մասին փաստաթուղթն ի պահ հանձնելուց հետո Կոնվենցիան վավերացրած կամ դրան միացած յուրաքանչյուր պետության համար Կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում այդ պետության կողմից վավերագիրը կամ միանալու մասին փաստաթուղթն ի պահ հանձնելու օրվան հաջորդող իննսուներորդ օրը:

Հոդված 44. Չեղյալ հայտարարումը

1. Պայմանավորվող ցանկացած պետություն կարող է ցանկացած ժամանակ չեղյալ հայտարարել սույն Կոնվենցիան՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին հասցեագրված ծանուցման միջոցով:
2. Տվյալ պայմանավորվող պետության համար չեղյալ հայտարարումն ուժի մեջ է մտնում Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարի կողմից ծանուցումն ստանալու օրվանից մեկ տարի անց:
3. Ցանկացած պետություն, որը 40-րդ հոդվածի հիման վրա հայտարարություն կամ ծանուցում է արել, դրանից հետո ցանկացած ժամանակ կարող է, Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին հասցեագրված ծանուցման միջոցով, հայտարարել, որ Կոնվենցիան դադարում է տարածվել տվյալ տարածքի վրա Գլխավոր քարտուղարի կողմից ծանուցումն ստանալուց մեկ տարի անց:

Հոդված 45. Վերանայումը

1. Պայմանավորվող ցանկացած պետություն կարող է, Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին հասցեագրված ծանուցման միջոցով, ցանկացած ժամանակ սլահանջել սույն Կոնվենցիայի վերանայում:

2. Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր Ասամբլեան նման պահանջի կապակցությամբ հանձնարարում է ձեռնարկել համապատասխան քայլեր, եթե այդպիսիները կան:

Հոդված 46. Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարի ծանուցումները

Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարը կազմակերպության բոլոր անդամներին եւ 39-րդ հոդվածում հիշատակված ոչ անդամ պետություններին տեղեկացնում է.

- (a) 1-ին հոդվածի B մասին համապատասխան հայտարարությունների եւ ծանուցումների մասին,
- (b) 39-րդ հոդվածին համապատասխան ստորագրումների, վավերացումների եւ միանալու մասին,
- (c) 40-րդ հոդվածին համապատասխան հայտարարությունների եւ ծանուցումների մասին,
- (d) 42-րդ հոդվածին համապատասխան վերապահումների եւ վերապահումներից հրաժարումների մասին,
- (e) 43-րդ հոդվածին համապատասխան սույն Կոնվենցիայի ուժի մեջ մտնելու օրվա մասին,
- (f) 44-րդ հոդվածին համապատասխան չեղյալ հայտարարման եւ ծանուցումների մասին,
- (g) 45-րդ հոդվածին համապատասխան վերանայման պահանջների մասին:

Ի հավաստումն որի՝ ներքոստորագրյալները, պատշաճ կերպով լիազորված լինելով, իրենց կառավարությունների անունից, ստորագրել են սույն Կոնվենցիան:

Կատարված է Ժնևում, հազար ինը հարյուր հիսունմեկ թվականի հուլիսի քսանութին, մեկ օրինակով, որի անգլերեն ու ֆրանսերեն տեքստերը հավասարազոր են եւ որն ի պահ է մնում Միավորված ազգերի կազմակերպության արխիվում. նրա վավերացված պատճենները հանձնվում են Միավորված ազգերի կազմակերպության բոլոր անդամներին եւ 39-րդ հոդվածում նշված ոչ-անդամ պետություններին:

ՑԱՆԿ

Կետ 1

1. Սույն Կոնվենցիայի 28-րդ հոդվածում նշված ճամփորդական փաստաթուղթը նույնաման է կից ներկայացված նմուշին:
2. Փաստաթուղթը սլատրաստվում է առնվազն երկու լեզվով, որոնցից մեկն անգլերեն է կամ ֆրանսերեն:

Կետ 2

Փաստաթուղթը տվող երկրում ընդունված կանոններով սլայմանավորված՝ երեխաները կարող են գրանցվել ծնողի կամ, բացառիկ դեպքերում, մեկ այլ չափահաս փախստականի ճամփորդական փաստաթղթում:

Կետ 3

Փաստաթուղթ տալու համար գանձվող տուրքը չպետք է գերազանցի ներսլետական անձնագիր տալու համար գանձվող նվազագույն վճարը:

Կետ 4

Բացառությամբ հատուկ կամ արտակարգ դեպքերի, փաստաթուղթը վավերական է հնարավորինս շատ երկրների համար:

Կետ 5

Փաստաթուղթը տվող իշխանության հայեցողությամբ՝ այն վավերական է մեկ կամ երկու տարվա ընթացքում:

Կետ 6

1. Փաստաթղթի վերականգնումը կամ վավերականության երկարաձգումը փաստաթուղթը տված իշխանության իրավասությունն է, բանի դեռ նրա տերը օրինական բնակություն չի հաստատել մեկ այլ տարածքում եւ օրինական կարգով բնակվում է նշված իշխանության տարածքում: Նոր փաստաթուղթ տալը, միեւնոյն սլայմաններով, նախորդ փաստաթուղթը տված իշխանության իրավասությունն է:
2. Դիվանագիտական եւ հյուպատոսական մարմինները, որոնք հատուկ լիազորված են այդ նսլատակով, իրավունք ունեն վեց ամիսը չգերազանցող ժամկետով եր-

կարածգել իրենց կառավարությունների տված ճամփորդական փաստաթղթերի վավերականությունը:

3. Պայմանավորվող պետությունները բարեհաճ են վերաբերվում այն փախստականների ճամփորդական փաստաթղթերի վերականգնմանը կամ վավերականության երկարաձգմանը կամ նրանց նոր փաստաթղթեր տալուն, ովքեր այլևս օրինական կարգով չեն բնակվում նրանց տարածքում եւ ի վիճակի չեն ճամփորդական փաստաթուղթ ստանալ իրենց օրինական բնակության երկրից:

Կետ 7

Պայմանավորվող պետությունները ճանաչում են սույն Կոնվենցիայի 28-րդ հոդվածի պայմաններին համապատասխան տրված ճամփորդական փաստաթղթերի վավերականությունը:

Կետ 8

Եթե այն երկրի իրավասու իշխանությունները, ուր փախստականը

ցանկանում է ուղեորվել, սլատրաստ են ընդունելու նրան եւ եթե սլահանջվում է մուտքի արտոնագիր, նրանք մուտքի արտոնագիրն ամրացնում են փախստականին սլատկանող փաստաթղթին:

Կետ 9

1. Պայմանավորվող պետությունները սլարտավորվում են տարանցիկ մուտքի արտոնագրեր տալ այն փախստականներին, ովքեր մուտքի արտոնագիր են ստացել վերջնական նշանակման տարածքի համար:

2. Նման մուտքի արտոնագրերը կարող են մերժվել նույն սլատճառներով, ինչ սլատճառներով կալդարացվեր ցանկացած օտարերկրացու մուտքի արտոնագրի մերժումը:

Կետ 10

Ելքի, մուտքի կամ տարանցիկ մուտքի արտոնագրերի համար գանձվող տուրքերը չպետք է գերազանցեն օտարերկրյա անձնագրերով մուտքի արտոնագրի համար վճարումների նվազագույն չափը:

Կետ 11

Երբ փախստականն օրինական կարգով բնակություն է հաստատել պայմանավորվող մեկ այլ պետության տարածքում, 28-րդ հոդվածի դրույթներին եւ պայմաններին համապատասխան նոր փաստաթղթով տալու պատասխանատվությունը կրում է այդ տարածքի իրավասու իշխանությունը, որին փախստականն իրավունք ունի դիմելու:

Կետ 12

Նոր փաստաթուղթ սովոր իշխանությունը հին փաստաթուղթը հետ է վերցնում եւ վերադարձնում այն տված պետությանը, եթե փաստաթղթում նշված է, որ պետք է վերադարձվի. այլապես, փաստաթուղթը հետ է վերցվում եւ չեղյալ հայտարարվում:

Կետ 13

1. Պայմանավորվող յուրաքանչյուր պետություն պայտավորվում է սույն Կոնվենցիայի 28-րդ հոդվածին համապատասխան տրված ճամփորդական փաստաթղթի տիրոջը դրա վավերականության ընթացքում ցանկացած ժամանակ ընդունելու իր տարածք:
2. Նախորդ ենթակետի դրույթներին համապատասխան, պայմանավորվող պետությունը կարող է պահանջել, որ փաստաթղթի տերը ենթարկվի իր տարածքից ելքի կամ այնտեղ վերադառնալու համար նախատեսված ձեւականություններին:
3. Պայմանավորվող պետությունները պահպանում են բացառիկ դեպքերում կամ այն դեպքերում, երբ փախստականին թույլատրված է մնալ որոշակի ժամկետով, փաստաթուղթը տալիս այն ժամանակամիջոցը սահմանափակելու իրավունքը, որի ընթացքում փախստականը կարող է վերադառնալ ոչ սլակաս, քան մինչեւ երեք ամիս ժամկետով:

Կետ 14

Միայն 13-րդ կետի պայմանների պահպանմամբ՝ սույն ցանկի դրույթները ոչ մի կերպ չեն ազդում պայմանավորվող պետությունների տարածք մուտքի թույլտվու-

յան, այնտեղով տարանցիկ անցնելու, այնտեղ բնակվելու եւ հաստատվելու, այնտեղից դուրս գալու սլայմանները կանոնակարգող օրենքների եւ ենթաօրենսդրական ակտերի վրա:

Կետ 15

Ո՛չ փաստաթուղթը տալը, ո՛չ դրանում կատարված գրառումները չեն որոշում այն կրողի կարգավիճակը, մասնավորապես, քաղաքացիության առնչությամբ:

Կետ 16

Փաստաթուղթ տալը այն կրողին որեւէ կերպ չի տալիս տված երկրի դիվանագիտական կամ հյուսիսատոսական մարմիններից պաշտպանություն հայցելու իրավունք եւ այդ իշխանություններին չի վերապահում պաշտպանության իրավունք:

Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Տ

Ճամփորդական փաստաթղթի նմուշ.

Փաստաթուղթը պետք լինի գրքույկի ձեռով (մոտավորապես 10/15սմ):

Հանձնարարվում է այն տալագրել այնպես, որայեզի քիմիական կամ այլ միջոցներով կատարված որեւէ ջնջում կամ փոփոխություն հնարավոր լինի հեշտությամբ նկատել, եւ «1951 թ. հուլիսի 28-ի Կոնվենցիա» բառերը, փաստաթուղթը տվող երկրի լեզվով շարունակաբար կրկնվելով, տալագրվում են յուրաքանչյուր էջին:

(Գրքույկի կազմը)

ՃԱՄՓՈՐԴԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՈՒԹ

(1951 թ. հուլիսի 28-ի Կոնվենցիա)

N. _____

(1)

Ճամփորդական փաստաթուղթ
(1951 թ. հուլիսի 28-ի Կոնվենցիա)

Սույն փաստաթուղթը վավեր է մինչև _____
եթե դրա վավերականությունը չի երկարաձգվում կամ վերա-
կանգնվում:
Անուն
Ազգանուն(ներ)

Նրան ուղեկցում է _____ երեխա (երեխաներ):

1. Սույն փաստաթուղթը տրվում է այն կրողին ճամփորդա-
կան փաստաթղթով ապահովելու նպատակով միայն եւ կա-
րող է ծառայել ներպետական անձնագրի փոխարեն: Այն չի
խանգարում կրողի քաղաքացիությանը եւ չի ազդում դրա
վրա:

2. Կրողին թույլատրվում է վերադառնալ _____
(նշել այն երկիրը, որի իշխանությունները տվել են փաստա-
թուղթը) -ին կամ մինչև _____

եթե ստորեւ չի նշվում ավելի ուշ ժամկետ: (Այն ժամանակա-
միջոցը, որի ընթացքում կրողն իրավունք ունի վերադառնալ,
երեք ամսից սլակաս չպետք է լինի:)

3. Եթե կրողը բնակություն հաստատի մի երկրում, որն այլ է,
քան սույն փաստաթուղթը տված երկիրը, ապա նա պետք է,
եթե ցանկանում է կրկին ճամփորդել, նոր փաստաթղթի հա-
մար դիմել իր բնակության երկրի իրավասու իշխանություննե-
րին: (Նոր փաստաթուղթը տված իշխանությունը հին ճամ-
փորդական փաստաթուղթը հետ է վերցնում եւ վերադարձնում
այն տված իշխանությանը):

(Սույն փաստաթուղթը բաղկացած է _____ էջից՝ չհաշ-
ված կազմը:)

(2)

Ծննդյան թվականը եւ վայրը _____

Զբաղմունքը _____

Ներկա բնակությունը _____

Կնոջ օրիորդական անունը եւ ազգանունը/ները/ _____

Ամուսնու անունը եւ ազգանունը(ները) _____

Նկարագրություն

Հասակը _____

Մազերը _____

Աչքերի գույնը _____

Քիթը _____

Դեմքի գծագրությունը _____

Կազմվածքը _____

Հատուկ նշաններ _____

Կրողին ուղեկցող երեխաներ

Անուն Ազգանուն(ներ) Ծննդյան թվականը Սեռը եւ վայրը

Ջնջել, ինչն ավելորդ է:

(Սույն վաստաթուղթը բաղկացած է — էջից՝ չիաշված կազմը:)

(3)

Կրողի լուսանկարը եւ վաստաթուղթը տվող մարմնի կնիքը

Կրողի մատնահետքերը (եթե սլախանջվում է)

Կրողի ստորագրությունը _____

(Սույն փաստաթուղթը բաղկացած է — էջից՝ չհաշված կազմը:)

(4)

1. Սույն փաստաթուղթը վավերական է հետեւյալ երկրների համար.

2. Այն փաստաթուղթը կամ փաստաթղթերը, որոնց հիման վրա տրվել է սույն փաստաթուղթը —

Տրված է _____ -ում
Օրը _____

Փաստաթուղթը տվող մարմնի ստորագրությունը եւ կնիքը

Վճարված է տուրք

(Սույն փաստաթուղթը բաղկացած է — էջից՝ չհաշված կազմը:)

(5)

Վավերականության երկարաձգում կամ վերականգնում

Վճարված է տուրք -ից _____

մինչեւ _____
Կատարված է _____-ում Օրը _____

Փաստաթղթի վավերականությունը երկարաձգող կամ վերականգնող մարմնի ստորագրությունը եւ կնիքը

Վավերականության երկարաձգում կամ վերականգնում

Վճարված է տուրք -ից _____

մինչև _____

Կատարված է _____ -ում Օրը _____
Փաստաթղթի վավերականությունը երկարաձգող կամ վերականգնող մարմնի ստորագրությունը եւ կնիքը

(Սույն փաստաթուղթը բաղկացած է _____ էջից՝ չհաշված կազմը:)

(6)

Վավերականության երկարաձգում կամ վերականգնում

Վճարված է տուրք -ից _____

մինչև _____

Կատարված է _____ -ում Օրը _____

Փաստաթղթի վավերականությունը երկարաձգող կամ վերականգնող մարմնի ստորագրությունը եւ կնիքը

(Սույն փաստաթուղթը բաղկացած է _____ էջից՝ չհաշված կազմը:)

(7-32)

Մուտքի արտոնագրեր

Փաստաթուղթը կրողի անունը սլետք է կրկնվի մուտքի յուրաքանչյուր արտոնագրում:

(Սույն փաստաթուղթը բաղկացած է _____ էջից՝ չհաշված կազմը:)

Protocol Relating to the Status of Refugees
(4 October 1967)

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐԻ
ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԻ ՄԱՍԻՆ
ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻՆ ԿԻՑ
ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
(4 հոկտեմբերի, 1967 թ.)

Սույն Արձանագրությանը մասնակից պետությունները,

հաշվի առնելով, որ 1951 թ. հուլիսի 28-ին Ժնևում կատարված Փախստականների կարգավիճակի մասին կոնվենցիան (այսուհետ՝ *Կոնվենցիա*) տարածվում է միայն այն անձանց վրա, ովքեր փախստական են դարձել մինչև 1951 թ. հունվարի 1-ը տեղի ունեցած իրադարձությունների հետևանքով,

հաշվի առնելով, որ Կոնվենցիայի ընդունումից հետո առաջացել են փախստականներին առնչվող նոր իրավիճակներ եւ, որ նման փախստականներն այդ իսկ սլատճառով կարող են դուրս մնալ Կոնվենցիայի շրջանակներից.

հաշվի առնելով, որ ցանկալի է, որպեսզի Կոնվենցիայի սահմանման համաձայն փախստական համարվող բոլոր անձինք օգտվեն հավասար կարգավիճակից՝ անկախ 1951 թ. հունվարի 1-ի վերջնաժամկետից,

համաձայնել են հետևյալի շուրջ.

Հոդված I. Ընդհանուր դրույթները

1. Սույն Արձանագրությանը մասնակից պետությունները պարտավորվում են Կոնվենցիայի 2-34-րդ հոդվածները կիրառել փախստականների նկատմամբ, ինչպես սահմանված է ստորև:
2. Սույն Արձանագրությանը նպատակների համար «փախստական» հասկացությունը, բացի սույն հոդվածի 3-րդ կետի կիրառության դեպքերից, նշանակում է ցանկացած անձ, ով համապատասխանում է Կոնվենցիայի 1-ին հոդվածի սահմանմանն այնպիսի ձեւակերպմամբ, եթե 1 A (2)-րդ հոդվածում բաց թողնված լինեին «մինչև 1951 թ. հունվարի 1-ը տեղի ունեցած իրադարձությունների հետևանքով...» եւ «նման իրադարձությունների հետևանքով» բառերը:
3. Սույն Արձանագրությունը մասնակից պետությունները կիրառում են առանց աշխարհագրական որեւէ սահմանափակման, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Կոնվենցիային արդեն մասնակից պետությունների կողմից Կոնվենցիայի 1 B (1)(a)-րդ հոդվածի համաձայն կատարած առկա հայտարարությունները, եթե Կոնվենցիայի 1 B (2)-րդ հոդվածին համապատասխան ընդլայնում տեղի չի ու-

նեցել, նույնպես կիրառվում են ըստ սույն Արձանագրության:

Հոդված II. Ներպետական իշխանությունների համագործակցությունը

Միավորված ազգերի կազմակերպության հետ

1. Սույն Արձանագրությանը մասնակից պետությունները պարտավորվում են համագործակցել Միավորված ազգերի կազմակերպության Փախստականների հարցերով զերազույն հանձնակատարի գրասենյակի կամ Միավորված ազգերի կազմակերպության որևէ այլ հաստատության հետ, որը համապատասխան գործառույթները կատարելու գործում կարող է փոխարինել նրան, եւ, մասնավորապես, հեշտացնում են սույն Արձանագրության դրույթների կիրառումը վերահսկելու նրա պարտականությունը:
2. Որպեսզի Գերազույն հանձնակատարի գրասենյակին կամ Միավորված ազգերի կազմակերպության՝ նրան փոխարինած՝ որեւէ այլ հաստատության հնարավորություն տրվի պատրաստելու Միավորված ազգերի կազմակերպության իրավասու մարմիններին ուղղված զեկույց, պայմանավորվող պետությունները պարտավորվում են համապատասխանաբար նրանց տրամադրել պահանջվող տեղեկատվություն եւ վիճակագրական տվյալներ, որոնք վերաբերում են.
 - (a) փախստականների վիճակին,
 - (b) սույն Արձանագրության կատարմանը,
 - (c) փախստականներին առնչվող գործող կամ ընդունվելիք օրենքներին, ենթաօրենսդրական ակտերին ու հրամանագրերին:

Հոդված III. Ներպետական օրենսդրության վերաբերյալ տեղեկատվությունը

Սույն Արձանագրության մասնակից պետությունները Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին հաղորդում են այն օրենքների եւ ենթաօրենսդրական ակտերի մասին, որ նրանք կարող են ընդունել սույն Արձանագրության կատարումն ապահովելու համար:

Հոդված IV. Վեճերի կարգավորումը

Սույն Արձանագրության մասնակից պետությունների միջեւ իրա մեկնաբանմանը կամ կիրառությանը վերաբերող

ցանկացած վեճ, որը հնարավոր չէ լուծել այլ միջոցներով, վեճի կողմերից ցանկացածի պահանջով հանձնվում է Միջազգային արդարադատության դատարանին:

Հոդված V. Միանալը

Սույն Արձանագրությունը միանալու նպատակով բաց է Կոնվենցիայի բոլոր մասնակից պետությունների եւ Միավորված ազգերի կազմակերպության կամ մասնագիտացված ցանկացած հաստատության ցանկացած այլ անդամ պետության, ինչպես նաեւ ցանկացած այլ պետության համար, որին կարող է միանալու հրավեր ուղղել Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր ասամբլեան: Արձանագրությունն ուժի մեջ է մտնում միանալու մասին փաստաթուղթը Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին ի պահ հանձնելու միջոցով:

Հոդված VI. Դաշնային դրույթը

Դաշնային կամ ոչ-ունիտար պետության դեպքում գործում են հետևյալ դրույթները.

- (a) Կոնվենցիայի այն հոդվածների առնչությամբ, որոնք կիրառվում են սույն Արձանագրության I հոդվածի 1-ին կետին համապատասխան եւ որոնք ենթակա են դաշնային օրենսդիր իշխանության օրենսդրական իրավագործությանը, դաշնային կառավարության պարտավորություններն այս շրջանակներում մույնն են, ինչ դաշնային պետություն չհանդիսացող մասնակիցներինը:
- (b) Կոնվենցիայի այն հոդվածները, որոնք կիրառվում են սույն Արձանագրության I հոդվածի 1-ին կետին համապատասխան եւ ենթակա են պետության կազմի մեջ մտնող նահանգների, գավառների կամ կանտոնների օրենսդրական իրավագործությանը, որոնք, ըստ դաշնային սահմանադրական համակարգի, պարտավոր չեն համապատասխան օրենսդրական միջոցառումներ կիրառել, դաշնային կառավարությունը նպաստավոր հանձնարարականի հետ միասին հնարավորինս վաղ ներկայացնում է նահանգների, գավառների կամ կանտոնների համապատասխան իշխանությունների ուշադրությանը:
- (c) Սույն Արձանագրությանը մասնակից դաշնային պետությունը ցանկացած այլ մասնակից պետության՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտու-

դարի միջոցով փոխանցված խնդրանքով, հաղորդագրություն է տրամադրում դաշնության եւ նրա բաղկացուցիչ միավորների՝ սույն Արձանագրության I հոդվածի 1-ին կետին համապատասխան կիրառվող՝ Կոնվենցիայի ցանկացած դրույթի առնչությամբ իր օրենսդրության ու պրակտիկայի վերաբերյալ՝ նշելով, թե ինչ չափով է այդ դրույթն իրագործվել օրենսդրական կամ այլ գործողությունների միջոցով:

Հոդված VII. Վերապահումները եւ հայտարարությունները

1. Միանալու ժամանակ ցանկացած պետություն կարող է վերապահումներ կատարել սույն Արձանագրության IV հոդվածի եւ սույն Արձանագրության I հոդվածին համապատասխան կիրառվող՝ Կոնվենցիայի ցանկացած հոդվածի կապակցությամբ, բացի 1, 3, 4, 16 (1) եւ 33-րդ հոդվածների, պայմանով, որ Կոնվենցիայի մասնակից պետությունների դեպքում սույն հոդվածի հիման վրա կատարված վերապահումները չեն տարածվում այն փախստականների վրա, որոնց նկատմամբ կիրառվում է Կոնվենցիան:
2. Կոնվենցիայի մասնակից պետությունների կողմից նրա 42-րդ հոդվածին համապատասխան կատարված վերապահումները, եթե հետ չեն վերցվել, կիրառվում են սույն Արձանագրությամբ՝ նրանց պարտավորությունների նկատմամբ:
3. Սույն հոդվածի 1-ին կետի համաձայն վերապահում կատարած պետությունը կարող է ցանկացած ժամանակ հետ վերցնել հիշյալ վերապահումը՝ այդ մասին Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին հասցեագրված ծանուցման միջոցով:
4. Սույն Արձանագրությանը միացած՝ Կոնվենցիայի մասնակից պետությունների կողմից նրա 40-րդ հոդվածի 1 եւ 2-րդ կետերի հիման վրա կատարված հայտարարությունները կիրառելի են համարվում սույն Արձանագրության կապակցությամբ, եթե միանալու ժամանակ տվյալ մասնակից պետությունը հակառակի մասին ծանուցում չի հղում Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին: Կոնվենցիայի 40-րդ հոդվածի 2 եւ 3-րդ կետերի եւ 44-րդ հոդվածի 3-րդ կետի դրույթները *mutatis mutandis* կիրառելի են համարվում սույն Արձանագրության առնչությամբ:

Հոդված VIII. Ուժի մեջ մտնելը

1. Սույն Արձանագրությունն ուժի մեջ է մտնում միանալու մասին վեցերորդ փաստաթուղթն ի պահ հանձնելու օրը:
2. Միանալու մասին վեցերորդ փաստաթուղթն ի պահ հանձնելուց հետո Արձանագրությանը միացող պետությունների համար Արձանագրությունն ուժի մեջ է մտնում միանալու մասին փաստաթուղթը հիշյալ պետության կողմից ի պահ հանձնելու օրը:

Հոդված IX. Չեղյալ հայտարարումը

1. Սույն Արձանագրությանը մասնակից ցանկացած պետություն կարող է ցանկացած ժամանակ չեղյալ հայտարարել սույն Արձանագրությունը՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարին հասցեագրված ծանուցման միջոցով:
2. Չեղյալ հայտարարումը տվյալ մասնակից պետության համար ուժի մեջ է մտնում Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարի կողմից ծանուցումն ստանալուց մեկ տարի անց:

Հոդված X. Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարի ծանուցումները

Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարը V հոդվածում հիշատակված պետություններին տեղեկացնում է սույն Արձանագրության ուժի մեջ մտնելու օրվա, միանալու, վերապահումների, վերապահումները հետ վերցնելու եւ չեղյալ հայտարարելու, ինչպես նաեւ դրանց հետ կապված հայտարարությունների եւ ծանուցումների մասին:

Հոդված XI. Ի պահ հանձնումը Միավորված ազգերի կազմակերպության Քարտուղարության արխիվ

Սույն Արձանագրության պատճենը, որի անգլերեն, իսպանարեն, չինարեն, ռուսերեն եւ ֆրանսերեն տեքստերը հավասարազոր են, ստորագրված Գլխավոր ասամբլեայի Նախագահի եւ Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարի կողմից, ի պահ է հանձնվում Միավորված ազգերի կազմակերպության Գլխավոր քարտուղարության արխիվ: Գլխավոր քարտուղարը դրա վավերացված պատճենները փոխանցում է Միավորված ազգերի կազմակերպության բոլոր անդամ պետություններին եւ V հոդվածում հիշատակված մյուս պետություններին: